

УДК 378.016:811.161.2:004

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ ДЛЯ ОТРИМАННЯ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ НА ЗАНЯТТЯХ З СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИШІ

Любов Пашко

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна
ORCID ID 0000-0003-0157-9950
pashkolv35@mail.ru

Ірина Рябініна

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови та літератури
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна
ORCID ID 0000-0002-4170-654X
ryabina.slav@gmail.com

Світлана Помирча

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики початкової освіти
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна
ORCID ID 0000-0003-1636-3239
swetlanapom@gmail.com

Анотація. У статті розглядаються цифрові освітні технології як інструмент формувального оцінювання для отримання зворотного зв'язку на заняттях з сучасної української мови у виші, зокрема вебінструменти для розробки листів зворотного зв'язку. Аналізуючи останні дослідження і публікації, в яких започатковане розв'язання цієї проблеми, автор звертає увагу на актуальність використання цифрових освітніх технологій у виші, на принципи формувального оцінювання. У статті подано основні форми онлайн- комунікації: чат, відео конференція, форум, електронна пошта, анкетування; аналіз різних вебресурсів: платформа Moodle, Google Classroom, Zoom, LearningApps.org., Wizer.me. Особлива увага приділяється використанню робочих листів зворотного зв'язку на заняттях із сучасної української мови, принципам формувального оцінювання. Практична частина робочих листів містить алгоритм роботи, завдання та орієнтовні відповіді студентів при вивченні теми «Іменник». Фрагмент практичного заняття «Поділ іменників на відміни та групи», зокрема робочий лист, подано з використанням вебресурсу Wizer.me. та LearningApps.org. Система завдань передбачає додавання тексту, завантаження зображення, аудіо відповіді.

Ключові слова: цифрові освітні технології; інструмент формувального оцінювання; зворотний зв'язок; вебресурси; онлайн-комунікації; робочий лист зворотного зв'язку.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Інтенсивний розвиток інноваційних технологій за останнє десятиліття зумовив чергові зміни в змісті освіти. Так, зокрема, замість постаті того, хто навчає, у центрі уваги опиняється особистість, яка вчиться й розвивається. Акцент з предметних знань, умінь та навичок (основної мети навчання) перенесено на формування компетентностей. Актуальним стає такий підхід до оцінювання результатів навчання студентів тому, що дозволяє усунути негативні моменти в навчанні, сприяє індивідуалізації навчального процесу. Цифрові технології набувають популярності, бо мотивують до навчання і формують практичні навички.

Формувальне оцінювання – новий педагогічний інструмент, який цілком відповідає сучасним навчальним цінностям та завданням. Він базується на адресній підтримці навчання, актуалізуючи навчальну самостійність кожного, хто навчається, допомагає йому самостійно шукати найкращі стратегії та способи своєї діяльності. Оцінка для навчання – це процес пошуку, який дозволяє студентам і викладачам зрозуміти, на якому етапі засвоєння знань вони знаходяться. Підтвердженням важливості та актуальності формувального оцінювання служать нормативні документи МОН України з рекомендаціями щодо запровадження формувального оцінювання в новій українській школі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінювання є постійним процесом, природним чином інтегрованим в освітню практику. В одній площині з проміжним та кінцевим оцінюванням перебуває формувальне (формує) оцінювання та підсумкове (сумативне).

Сумативне оцінювання – оцінювання студента за результатами навчання протягом певного відрізка часу. Оцінка є підсумком навчальних досягнень студента і безпосередньо не використовується для покращення якості навчального процесу.

Формувальне оцінювання – оцінювання для підвищення ефективності та якості навчання. Його головне призначення – інформувати викладачів та студентів про рівень продуктивності освітнього процесу, який найчастіше здійснюється на початку та впродовж викладання навчальної дисципліни (Рашкевич, 2014, с. 43). Формувальне оцінювання орієнтоване на конкретного учня, покликане виявити прогалини в засвоєнні того або іншого елемента змісту освіти, щоб заповнити їх з максимальною ефективністю, і не передбачає порівняння результатів різних учнів (Фішман & Голуб, 2007). При цьому

звертається увага не на те, як викладач подає інформацію, а на те, яким чином студенти її отримують і сприймають

У 2000-х рр. стало офіційно визнаним поняття «Формувальне оцінювання», у зв'язку з чим затверджені деякі офіційні документи та рекомендації (Gullickson, 2003). З цього часу національні системи оцінювання ряду країн орієнтовані не тільки на контроль, виставлення оцінок і фіксацію досягнень або невдач учнів, а й на підвищення якості їх освіти, тому й визнають формувальне оцінювання ефективним інструментом.

Різні аспекти проблеми формувального оцінювання розглядають такі науковці: Н. Дементівська, Н. Морзе, В. Вембер, О. Барна та ін.

Ю. Рашкевич у монографії «Болонський процес та нова парадигма вищої освіти» приділяє увагу особливостям формувального оцінювання, а саме: обговоренню викладачем та студентами результатів навчання, критеріїв їх досягнення, забезпечення своєчасного та ефективного зворотного зв'язку, активності студентів у навчальному процесі, надійній комунікації між викладачем та студентами, ефективній реакції викладача на навчальні запити та потреби студентів (Рашкевич, 2014, с. 43).

М. Пінська досліджує сумативне і формувальне оцінювання у порівнянні особливостей цих моделей (Пінська, 2010). Формувальне оцінювання є педагогічною технологією з певною послідовністю етапів, які дозволяють продіагностувати процес навчання не лише на кінцевих стадіях навчання, а й на початковій і проміжній.

Дослідники в галузі сучасної дидактики, зокрема М. Пінська та А. Вітковський, виділяють три основних принципи процесу формувального оцінювання: формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей (учні знають, що вони роблять і яка мета діяльності); критерії оцінювання обговорюються або розробляються разом з учнями; наявність зворотного зв'язку між учителем і учнями, який на будь-якому етапі навчання дає повну інформацію про реальний стан і наявні труднощі (Пінська, 2010).

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – розкрити й обґрунтувати особливості використання цифрових освітніх технологій як інструменту формувального оцінювання для отримання зворотного зв'язку на заняттях з сучасної української мови у виші; поділитися досвідом створення й використання листів і шаблонів для зворотного зв'язку з кожним студентом.

Результати дослідження. Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій для розширення можливостей педагогів і формування у студентів

важливих технологічних компетентностей є однією зі складових формули «Нової української школи». Закон «Про освіту» передбачає запровадження в освітній процес е-підручників, мультимедійних навчальних ресурсів, публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів у мережі Інтернет. В умовах поширення COVID 19 важливо забезпечити захист здоров'я та життя учасників освітнього процесу, але не слід забувати, що процес навчання триває. Підтримкою для учнів, студентів і вчителів є платформа для дистанційного та змішаного навчання «Всеукраїнська школа онлайн», у контенті якої уроки з різних предметів. Для спілкування існують основні форми онлайн-комунікації: чат, відео конференція, форум, електронна пошта, анкетування.

Зворотний зв'язок для студента – один із важливих факторів, який лежить в основі формувального оцінювання, що надихає, мотивує студента в освітньому процесі. Адже співпраця викладача та студента (розуміння цілей, мети, результатів навчання) стає більш плідною, впливає на оцінку і надає їй формувального характеру.

Інформування викладачем студента про результати оцінювання має:

- мотивувати студента на отримання нових знань, вказувати на саморозвиток і успіх;
- концентрувати увагу студента на тому, що потребує вдосконалення;
- надавати рекомендації про необхідні виправлення;
- створювати можливість внесення змін.

Лист зворотного зв'язку – це документ, який використовується викладачем для формування якісної та кількісної оцінки проміжних і підсумкових результатів діяльності студентів щодо засвоєння певних знань. Використання таких листів спрощує процес зворотного зв'язку і забезпечує наступність в оцінці подібних освітніх результатів. Структура листа довільна, проте наявність місця для зворотного зв'язку – позначок і коментарів викладача – є його неодмінна (умова) характеристикою.

Вимоги сучасної освіти не тільки в отриманні оцінки, а й у розгорнутому аналізі виконаного завдання. Для ефективної роботи в оцінюванні навчальних досягнень зручні вебресурси: платформа Moodle, Google Classroom, Zoom, LearningApps.org., Wizer.me. Їх зручність та перевага застосування полягає в легкому доступі опрацювання результатів, у контролі за результатами засвоєння знань.

Основними завданнями використання вебінструментів є: підвищення мотивації до навчання; організація формувального оцінювання навчальних

досягнень студентів з певної теми; особистісно орієнтований підхід; забезпечення зворотного зв'язку.

Форма *Google* – онлайн-сервіс для створення форм зворотного зв'язку. *Learning Apps* – це інструмент для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою інтерактивних модулів. Сервіс призначений для створення інтерактивних навчально-методичних посібників з різних дисциплін. Види вправ різноманітні: кросворди, тести, вікторини, диктанти, робота з картою чи іншою ілюстрацією, розподіл об'єктів на групи й т.д. Створення завдань у середовищі *Learning Apps* здійснюється на основі запропонованих шаблонів. Вибір шаблонів залежить від творчості викладача і передбачуваних цілей вправи.

Kahoot – безплатна платформа для навчання в ігровій формі.

За допомогою сервісу *Wizer.me* можна створювати красиві цифрові робочі листи, які містять інтерактивні завдання та дозволяють викладачеві швидко надавати студентам зворотний зв'язок. Колекція інтерактивних вправ постійно поповнюється

Листи зворотного зв'язку до практичних занять з сучасної української мови (розділ «Іменник») розроблено за допомогою вебсервісу *Wizer.me.*, який дозволяє додати в інтерактивний робочий лист різноманітні завдання: відкрите питання; вікторину; текст з пропусками; знайти на зображенні; завдання на з'єднання пар; додати таблиці (наприклад, для завдань правильно/неправильно); сортувати; додати поле для малювання; додати текст, зображення; додати відео; додати посилання; поле для дискусії (повідомлень); вбудований об'єкт (наприклад, додати *Leaning Apps*).

Заздалегідь студенти розробляють критерії оцінювання: оголошення студентам мети заняття перед початком вивчення теми, розділу; складання кожним студентом одного-двох критеріїв; запис критеріїв, які запропонували студенти, на дошці; аналіз критеріїв; розташування критеріїв за ступенем важливості; визначення балів кожного критерію.

Керуючись базовими принципами, запропонованими М. Пінською визначимо *принципи* формувального оцінювання на заняттях з сучасної української мови:

- застосовувати критерії оцінювання на основі поставлених навчальних цілей;
- не проводити відкритого порівняння результатів студентів;
- брати участь в оцінюванні власних робіт;
- оцінювати не тільки характер навчальної діяльності, а й процес навчання;

- документувати досягнення студентів;
- використовувати електронні інструменти для оцінювання (Пінська, 2010).

Роботи студентів з курсу «Сучасна українська мова» пропонуємо оцінювати з урахуванням таких *критеріїв*:

1. Правильність виконання завдань.
2. Спроможність прокоментувати та пояснити виконане завдання, логіка відповіді.
3. Ілюстрування прикладами, їх доречність та відповідність.
4. Критичний аналіз (рецензування) відповіді іншого студента, уміння помітити та виправити допущені помилки (свої та інших). Взаємооцінювання.
5. Мовленнєве оформлення, дотримання норм сучасної української літературної мови.

Фрагмент практичного заняття № 5

Тема. Поділ іменників на відміни. Незмінювані іменники.

Мета: шляхом теоретичних і практичних вправ виявити рівень знань студентів за темою; удосконалювати знання; розвивати логічне мислення, виховувати моральні якості особистості.

Хід заняття

III. Перевірка вивченого (теоретичних відомостей і засвоєння умінь та навичок).

Алгоритм роботи з робочим листом

Студенти в адресному рядку вводять посилання (<https://app.wizer.me/preview/JH7U9P>), яке їм надіслав викладач (або натискають на посилання, розміщене в блозі, на сайті). Автоматично відкривається вкладка в браузері з відповідним робочим листом.

Студенти проходять реєстрацію або входять у свій обліковий запис у Wizer.me.

Виконують завдання, запропоновані в робочому листі.

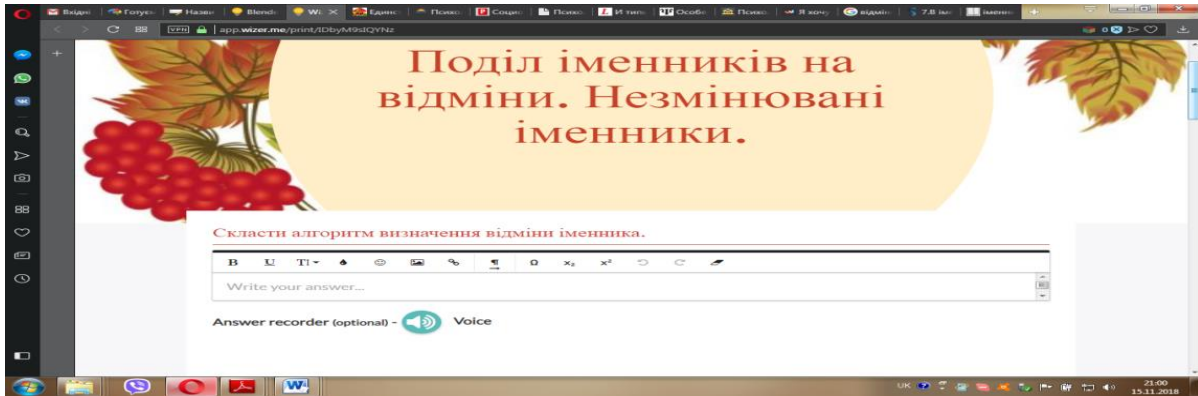
– Відкрите питання. У якості відповіді студент може додати текст, аудіовідповідь, завантажити зображення.

Скласти алгоритм визначення відміни іменника.

Орієнтовні відповіді.

Щоб визначити відміну іменника, потрібно:

- 1) Визначити початкову форму іменника;
- 2) визначити рід, закінчення:

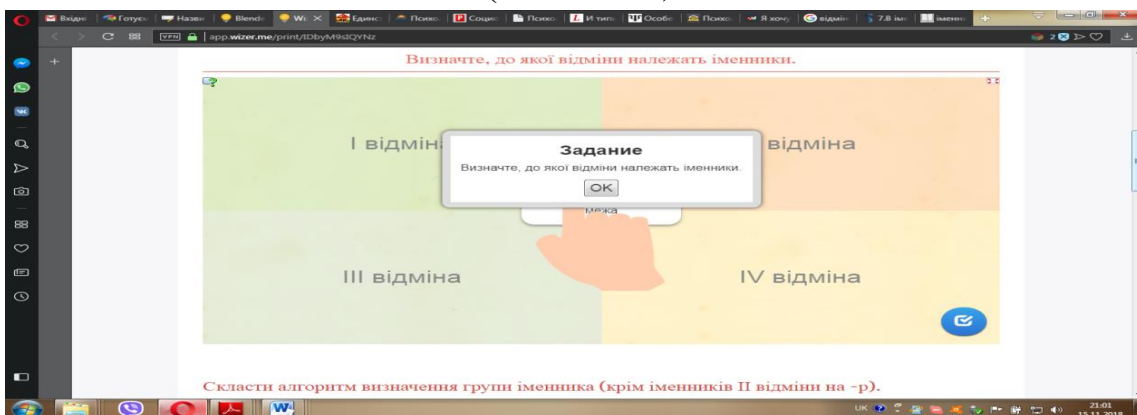


якщо іменник ж., ч. чи спільного роду на *-а, -я*, **то** це I відміна (*пісня, Микола, ліва*);

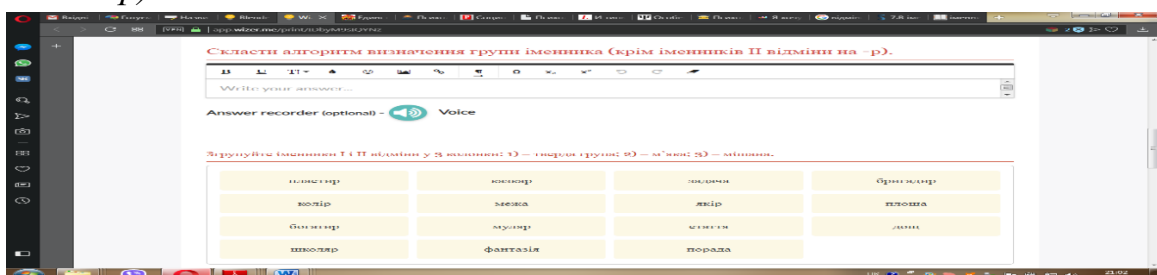
якщо іменник ч. роду з нульовим закінченням, *-о*; с. роду на *-о, -е, -я*, **то** це II відміна (*син, батько, щастя*);

якщо іменник ж. роду з нульовим закінченням або ім. *мати*, **то** це III відміна (*радість, честь*);

якщо іменник с. роду на *-а, -я*, при відмінюванні з'являються суфікси *-ат-, -ят-, -ен-, то* це IV відміна (*лоша, ім'я*).



– *Скласти алгоритм визначення групи іменника (крім іменників II відміни на -р).*



Орієнтовні відповіді.

Щоб визначити групу іменника, потрібно:

- 1) визначити початкову форму іменника;
- 2) визначити відміну іменника:

якщо іменник III або IV відміна, то групу не визначати;

якщо І чи ІІ відміна, то з'ясувати, на який приголосний закінчується основа:

на твердий – тверда група (*дорога, шлях*);

на м'який – м'яка група (*зоря, життя*);

на шиплячий – мішана група (*межа, ключ*);

якщо іменник с. р. на –е, то м'яка група (*поле*).

– Вбудований об'єкт. У якості вбудованого об'єкта виступає *LeaningApps*.

Завдання на сортування об'єктів.

The first screenshot shows a task: "Згрупуйте іменники І і ІІ відміни у 3 колонки: 1) – тверда група; 2) – м'яка; 3) – мішана." Below this is a table of words:

пластир	казкар	задача	бригадир
копір	межа	жкір	площа
богачир	муляр	стаття	дош
школяр	фантазія	порада	

Below the table are three dashed boxes labeled "тверда група", "м'яка група", and "мішана група".

The second screenshot shows the same interface but with a new task: "Позначте рядок, у якому всі іменники незмінювані:"

a Олександра Білозір, лібрето, журі, турні, меню
b пончо, шосе, Надія Коваленко, знання

– Запитання з вибором однієї правильної відповіді.

The first screenshot shows a question: "Позначте рядок, у якому всі іменники незмінювані:"

a Олександра Білозір, лібрето, журі, турні, меню
b пончо, шосе, Надія Коваленко, знання
c палатко, мюсли, кофінорі, метро
d Євген Терещенченко, шари, шосе, кошик

Below this is another question: "До IV відміни належать усі іменники варіанта:"

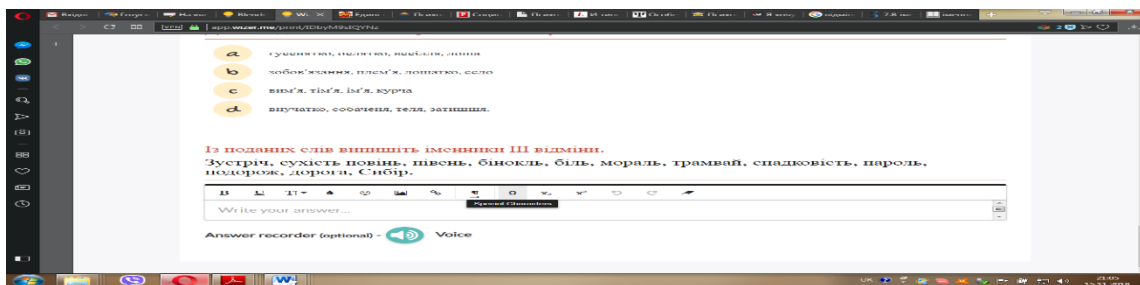
a суспензія, солітка, вестити, площа
b зобов'язання, площа, допитливо, еска
c вкля'є, т'я'є, іа'є, курня
d влучатко, соботеня, теля, затиння.

The second screenshot shows the same interface but with a different question: "Позначте рядок, у якому всі іменники змінювані:"

a Олександра Білозір, лібрето, журі, турні, меню
b пончо, шосе, Надія Коваленко, знання
c палатко, мюсли, кофінорі, метро
d Євген Терещенченко, шари, шосе, кошик

Below this is another question: "До IV відміни належать усі іменники варіанта:"

a суспензія, солітка, вестити, площа
b зобов'язання, площа, допитливо, еска
c вкля'є, т'я'є, іа'є, курня
d влучатко, соботеня, теля, затиння.



4. Зберегти свою роботу і надіслати, натиснувши по черзі на кнопки «Save», а потім «Hand In Work», викладачу.

5. На основі виконаних завдань, студент отримує розгорнутий відгук, коментарі та рекомендації щодо покращення виконаної роботи. У процесі коментування викладач показує кількісну оцінку роботи в її актуальному стані, а також оцінку, на яку може претендувати робота, якщо зауваження, позначені символами в завданні, будуть усунені студентом.

Підбиваючи підсумки практичних занять можна ввести самооцінювання, взаємооцінювання, аналітичні питання, рефлексивні техніки, додаткові питання.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Отже, формувальне оцінювання – новий педагогічний інструмент, цілком відповідає сучасним навчальними цінностями та завданням. Він базується на адресній підтримці навчання, актуалізуючи навчальну самостійність кожного, хто навчається, допомагає йому самостійно знайти найкращі стратегії та способи своєї навчальної діяльності. Робочі листи зворотного зв'язку є інструментом формувального оцінювання на заняттях з сучасної української мови. Вони допомагають виявити потреби в навчанні кожного студента та відповідно адаптувати навчання; відстежити індивідуальні досягнення студента; дозволяють належним чином активізувати та мотивувати його, організувати зворотний зв'язок; розвивати самооцінку студента.

Використання цифрових технологій у навчальному процесі вишу забезпечує умови для підготовки майбутніх учителів до впровадження сучасних педагогічних технологій в освітній процес, для формування у здобувачів освіти професійних та педагогічних цифрових компетентностей.

У перспективі для зворотного зв'язку доречно використати матрицю оцінювання. Для плідної роботи в групах розробити критерії, робочі листи щодо вивчення прикметника, займенника, дієслова, а для порівняння досягнень студентів варто організувати роботу на платформі Quizizz, яка забезпечить миттєвий автоматичний зв'язок зі студентом протягом навчального року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція нової української школи (2016). Узято з

<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>

2. Кухаренко, В. М., Рибалко, О. В., & Сиротенко, Н. Г. (2002). *Дистанційне навчання: Умови застосування*. Харків: НТУ «ХШ», Торсінг.
3. Морзе, Н. В. (2013). Формувальне оцінювання : від теорії до практики. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*, 6, 45–57.
4. Полякова, О. (2013). Реалізація компетентнісного підходу в оцінювальній діяльності вчителя початкових класів. *Рідна школа*, 11, 69–72.
5. Пометун, О. І. & Ремех, Т. О. (2019). Формувальне оцінювання у навчанні історії та громадянської освіти в контексті нової української школи. *Український педагогічний журнал*, 1, 86–97.
6. Рошкевич, Ю. М. (2014). *Болонський процес та нова парадигма вищої освіти*. Монографія. Львів: Львівська політехніка.
7. Фишман, И. С. & Голуб, Г. Б. (2007). *Формирующая оценка образовательных результатов учащихся*. Самара: Учебная литература.
8. Щербак, О. І. (2014). *Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень*. Івано-Франківськ : Лілея-НВ.
9. Gullickson, A. R.(2003). *Joint Committeeon Standards for Educational Evaluation*. Thousand Oaks, CA:Corwin Press.

APPLICATION OF DIGITAL EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AS A TOOL OF FORMATIVE EVALUATION FOR OBTAINING FEEDBACK AT CLASSES OF MODERN UKRAINIAN LANGUAGE IN UNIVERSITY

Lyubov Pashko

Candidate of Philology, Associate Professor,
Primary Education Theory and Practice Department
SHEI “Donbas State Pedagogical University”
Sloviansk, Ukraine
ORCID ID 0000-0003-0157-9950
pashkolv35@mail.ru

Iryna Ryabinina

Candidate of Philology, Associate Professor,
Head of the Department of Ukrainian Language and Literature
SHEI “Donbas State Pedagogical University”
Sloviansk, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4170-654X
ryabina.slav@gmail.com

Svitlana Pomyrcha

Candidate of Philology, Associate Professor,
Primary Education Theory and Practice Department
SHEI “Donbas State Pedagogical University”
Sloviansk, Ukraine
ORCID ID 0000-0003-1636-3239
swetlanapom@gmail.com

Abstract. The intensive development of innovative technologies over the last decade has led to new changes in the content of education. Thus, in particular, instead of the figure of the teacher, the focus is on the individual who learns and develops, and the emphasis on subject knowledge, skills and abilities as the main goal of learning is transferred to the formation of competencies. These transformations have also led to changes in the evaluation system. Digital technologies are gaining popularity because they motivate learning and form practical skills and competencies. Relevant becomes such an approach to assessing the learning outcomes of students, which eliminates the negative aspects of learning, contributes to the individualization of the educational process. Digital technologies are gaining popularity because they motivate learning and form practical skills and competencies.

Formative assessment is a new pedagogical tool that fully corresponds to modern educational values and tasks. It is based on targeted learning support, updating the learning independence of each learner, helping him independently find the best strategies and ways of your educational activity. Assessment for learning is a search process that allows students and teachers to understand at what stage of learning they are.

Analysing the latest research and publications, which initiated the solution of this problem, the author draws attention to the relevance of the use of digital educational technologies.

Aim of this article is to reveal and substantiate the peculiarities of the use of digital educational technologies as a tool for formative assessment to obtain feedback in modern Ukrainian language classes at universities; to share the experience of creating letters and templates, with which you can provide feedback to each student in modern Ukrainian language classes at the university.

The article presents the main forms of online communication: chat, video conferencing, forum, e-mail, questionnaires; attention is paid to work with web resources: Moodle platform, Google Classroom, Zoom, LearningApps.org., Live Worksheets, Wizer.me. Preference is given to the use of feedback worksheets in modern Ukrainian language classes. The practical part contains fragments of lessons from algorithm of work with the worksheet, task and approximate answers of students when studying the topic "Noun". The system of tasks involves adding text, loading images, audio response.

Therefore, formative assessment – a new pedagogical tool, fully consistent with modern educational values and objectives. It is based on targeted learning support, updating the learning independence of each learner, helping him independently find the best strategies and ways of your educational activity. Feedback worksheets are a tool formative assessment in modern Ukrainian language classes, which help to identify the learning needs of each student and adapt the training accordingly; track individual student achievements; allow to properly encourage and motivate the student, to organize feedback; to develop students' self-esteem.

The use of digital technologies in the educational process provides conditions for the preparation of future teachers for the use of digital teaching technologies in school, to form professional and pedagogical digital competencies in future teachers.

Key words: digital educational technologies; formative assessment tool; feedback; web tools; feedback worksheet.

REFERENCES

1. *Kontseptsiia novoi ukrainskoi shkoly [The concept of a new Ukrainian school]*. (2016). Retrieved from <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html> [in Ukrainian].
2. Kukharenko, V. M., Rybalko, O. V. & Syrotenko, N. H. (2002). *Dystantsiine navchannia: Umovy zastosuvannia [Distance learning: Terms of use]*. Kharkiv: NTU "KhSh", Torsinh. [in Ukrainian].
3. Morze, N. V. (2013). *Formuvalne otsiniuvannia: vid teorii do praktyky [Formative assessment: from theory to practice]*. *Informatyka ta informatsiini tekhnolohii v navchalnykh*

zakladakh, 6, 45–57. [in Ukrainian].

4. Poliakova, O. (2013). Realizatsiia kompetentnisnogo pidkhodu v otsiniuvalnii diialnosti vchytelia pochatkovykh klasiv [Implementation of the competence approach in the assessment of primary school teachers]. *Ridna shkola*, 11, 69–72. [in Ukrainian].

5. Pometun, O. I. & Remekh, T. O. (2019). Formuvalne otsiniuvannia u navchanni istorii ta hromadianskoi osvity v konteksti novoi ukrainskoi shkoly [Formative assessment in the teaching of history and civic education in the context of the new Ukrainian school]. *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, 1, 86–97. [in Ukrainian].

6. Rashkevych, Yu. M. (2014). *Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity [The Bologna Process and a new paradigm of higher education]*. Lviv: Lvivska politekhnik. [in Ukrainian].

7. Fyshman, Y. S., Holub, H. B. (2007). *Formiruiushchaia otsenka obrazovatelnyh rezultatov uchashchyhsia [Formative assessment of students' educational results]*. Samara: Uchebnaia lyteratura. [in Russian].

8. Shcherbak, O. I. (2014). *Teoriia i praktyka otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen [Theory and practice of assessment of educational achievements]*. Ivano-Frankivsk: Lileia-NV. [in Ukrainian].

9. Gullickson, A. R. (2003). *Joint Committee on Standards for Educational Evaluation*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press. [in English].

Матеріали надійшли до редакції 08.10.2021 р.